

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

VM - valtiovarainministeriö

VM/1874/03.01.00/2016

VM/1875/03.01.00/2016

Lausuntopyyntö neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta (Common Corporate Tax Base, CCTB) ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta (Common Consolidated Corporate Tax Base)

Lausuntopyyntö komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi kaksinkertaisen verotuksen riitojenratkaisumekanismista EU:ssa, Proposal for a Council Directive on Double Taxation Dispute Resolution Mechanisms in the European Union, COM(2016) 686 final

Finanssialan Keskusliiton lausunto VM:n lausuntopyyntöihin neuvoston direktiiveihin yhteisestä yhtiöveropohjasta sekä kaksinkertaisen verotuksen riitojenratkaisumekanismista

Kyseessä olevan muutoshankkeen laajuus ja monitahoisuus huomioon ottaen on sen kokonaisvaikutuksia käytännössä mahdotonta hahmottaa kommentoinnille varatussa erittäin lyhyessä ajassa. Joka tapauksessa se tulisi toteutuessaan muuttamaan erittäin radikaalisti verojärjestelmämme perusteita myös finanssialalla. Tämän vuoksi on ehdottomasti paikallaan varata riittävästi aikaa jatkokäsittelylle kaikkine yksityiskohtineen. Tässä lausunnossa on pitäydytty pääosin kaikkein keskeisimpiin kysymyksiin, joskin joitakin huomattuja yksittäisiä kommentoitavia kohtiakin on otettu mukaan.

Alkuperäistä CCCTB-ehdotusta perusteltiin EU:n kilpailukyvyyn, talouskasvun ja sisämarkkinoiden tukijana ja toiminnan edistäjänä. Nyt tilanne on muuttunut niin, että C(C)CTB:tä halutaan saattaa voimaan erittäin voimallisesti välineenä aggressiivisen verosuunnittelun ehkäisemiseksi. Kuitenkin tuohon päämäärään tähtääviä kansainvälisiä hankkeita on useita, kuten esimerkiksi OECD:n BEPS, ATA-direktiivi sekä verotietojen vaihtoa koskevat FATCA, DAC2 ja CRS. Tähän nähden valittua etenemistapaa tämän kriteerin osalta ei voitane pitää kestäväenä. Eikö paremminkin olisi perusteltua palata alkuperäisiin suuntaviivoihin ja lähteä rakentamaan järjestelmää siltä pohjalta, että siitä tulisi jäsenvaltioiden ja yritysten kannalta mahdollisimman suotuista ja houkuttelevaa.

Tähän yhteyteen ei myöskään sovi nyt ehdotuksessa valittu tiettyjen kriteerien täyttyessä realisoitua pakollinen verojärjestelmään liittyminen. Huomattavasti parempi ja perustellumpi vaihtoehto olisi aikaisemman esityksen mukainen vapaaehtoisuus. Pakollisuushan on perusteltavissa pääosin vain edellä todetun veronkiertämisen estämisen ideologian kautta.

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

Vapaaehtoisuus on perusteltavissa myös siitä syystä, että ehdotus monine uusine näkökulmineen ja eroavaisuuksineen voimassa olevista kansallisista verojärjestelmistä on komplisoitu ja kokonaisvaikutuksiltaan ongelmallisesti hahmotettava. Vapaaehtoisuus antaisi jokaiselle yrityskokonaisuudelle erikseen mahdollisuuden selvittää kohdaltaan asiaan liittyvät edut ja haitat riittävän pitkällä periodilla. Muutoksethan monilta osin verrattuina nykyisin voimassa oleviin verotusta koskeviin säännöksiin tulisivat välttämättömästi vaatimaan pitkän sopeutumis- ja toimintojen uudelleenjärjestelyajan.

Järjestelmä on ehdotettu täytäntöön pantavaksi kahdessa vaiheessa. Voitaneen kuitenkin perustellusti kyseenalaistaa, onko edes pidetty realistisena lopputulemana sitä, että vain CCTB jäisi voimaan ja toisen vaiheen sisältämä konsolidointi jäisi toteutumatta. Juuri kyseisen tekijän vuoksihan jäsenvaltiot eivät saavuttaneet vuonna 2011 yksimielisyyttä hankkeen eteenpäin viemisestä.

Ehdotuskokonaisuuteen liittyy myös lukuisia positiivisia elementtejä, joista mainittakoon ainakin seuraavat:

- Ehdotukset toisivat helpotusta ja hallinnollisia säästöjä kansainvälisissä konserneissa, kun verotettava tulo lasketaan kussakin maassa samojen säännösten mukaisesti.
- Saman tulon verottamisen uhka useamman kertaaisesti poistuisi tai ainakin vähenisi huomattavasti.
- Yhteen paikkaan toimitettava yksi veroilmoitus huojentaisi byrokratiaa merkittävästi.
- Erityisesti hallinnollisia säästöjä syntyisi siitä, ettei EU:ssa olevien konserniyritysten tai sivuliikkeiden välisistä toimista tarvitsisi tehdä siirtohinnoitteludokumentaatiota ja että siirtohinnoitteluriihtojen määrä tai uhka niistä poistuisi. Muutos vapauttaisi lisäksi resursseja niin verovelvollisilla kuin verohallinnoissakin.
- Nykyisestä elinkeinoverolain sisältämästä kirjanpitosidonnaisuudesta luopuminen, joka muun ohella voisi mahdollistaa luopumisen FAS-tilinpäätöksistä.
- Ensimmäisessä vaiheessa toteutettava tappioiden rajat ylittävä vähentäminen on positiivinen asia, vaikka konsolidointia ei toteutettaisi.
- Määrällisesti ja ajallisesti rajoittamaton tappioiden vähennysoikeus selkeyttäisi ja parantaisi nykyistä tappiontasausjärjestelmää.
- Ehdotuksen sisältämät R&D ja start up yrityksiin liittyvät kannustimet ovat perusteltuja. Tosin R&D vähennyksen soveltamisala kaipaisi vielä tarkennusta ja jossain määrin epäselväksi jää myös sen yhteensopivuus finanssialan tarpeisiin. Mahdollista myös on, että R&D-kannustin saattaa ohjata sen alaan kuuluvia toimintoja korkean verokannan valtioihin ja sitä kautta vaikuttaa keskinäiseen verokilpailuun.
- Leasingin osalta positiivista olisi se, että juridisen omistajuuden ohella poistomahdollisuus tulisi kysymykseen myös taloudellisen omistajuuden perusteella.

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

Tosin kyseistä vähennystä koskevat artiklan rajaukset saattavat aiheuttaa ongelmia alan eri toimijoiden keskuudessa.

- Kokonaisharkintaan perustuva epävarmojen saatavien vähentämisoikeus tulisi muuttamaan normistoa tällä hetkellä voimassa olevaa kansallista oikeus- ja verotuskäytäntöä lievempään suuntaan.

Muita kommentteja

Liikevaihto

Finanssialan yritysten osalta liikevaihto ei ole määriteltävissä samoin perustein kuin muilla elinkeinonharjoittajilla. Tältä osin perusteet tulisi määritellä yhteisötasolla kansallisten eroavaisuuksien poissulkemiseksi.

Velkojen korkojen vähennysoikeutta koskevat rajoitukset

Positiivisena ja toiminnan luonne huomioon ottaen perusteltuna on pidettävä sitä, että finanssialan yritykset on jätetty rajoitusten ulkopuolelle. Tässä kohdassa huomattakoon, että alkuperäisen englanninkielisen tekstin mukainen "financial undertaking" on käännetty suomenkielisessä versiossa kuulumaan "rahoitusalan yritys". Oikeampi termi lienee "finanssialan yritys". Finanssiala käsitteenä on laajempi ja pitää sisällään useamman laatuisia elinkeinonharjoittajia, kuten vakuutusalan.

Tarvetta korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamiseksi perustellaan direktiiviehdotuksessa sillä, "että pyrkiessään alentamaan kokonaisverojaan kansainväliset yritysyryhmät ovat yhä useammin ryhtyneet veronkiertojärjestelyihin, joissa maksetaan liiallisia (engl. excessive) korkoja. Järjestelyt johtavat veropohjan rapautumiseen ja voitonsiirtoihin".

Lausuman ei voida katsoa soveltuvan koskemaan muita kuin mainittujen yritysyryhmien sisäisissä etuyhteysuhteissa järjesteltyjen velkojen korkoja. Konsernien ulkopuolisten pankkien ja muiden luvanvaraisesti sekä viranomaisten valvonnan alaisina toimivien rahoittajien myöntämän luotonotuksen kohdalla ei voitane väittää sitä järjestettävän spekulatiivisessa veronkiertotarkoituksessa. Ajatus olisi absurdi senkin vuoksi, että mikään yritys ei varmastikaan olisi halukas maksamaan intressipiirinsä ulkopuoliselle rahoittajalle ylisuuria korkoja vain voidakseen vähentää ne verotuksessa. Tähän nähden korkomenojen vähentämistä koskevat rajoitukset tulisi kohdistaa koskemaan ainoastaan etuyhteyssuhteissa järjesteltyjä luottoja, ei ulkopuolista rahoitusta. Lakiteknisestikään etuyhteyssuhdeluottojen määrittäminen ei ole ongelma; näinhän on tehty kansallisessa elinkeinoverotusta koskevassa lainsäädännössämme.

Edelleen todetaan perusteluissa luotonoton verrattuna oman pääoman ehtoiseen rahoitukseen aiheuttavan velkaantumisen riskin. Yritystoiminta kuitenkin sisältää kaikissa suhteissa riskinottoa ja sen hallitsemiseksi on olemassa lukuisia eri mahdollisuuksia. Useissa tapauksissa ylivelkaantuminen on seurausta muuhun toimintaan liittyvästä spekulatiivisesta käyttäytymisestä eikä liiallisesta luotonotosta. Velan otto on toiminut näissä tapauksissa vain välineenä liiallisessa riskinotossa. Tällaisesta toiminnasta johtuvien ongelmien ratkaiseminen ei voine tulla kysymykseen "normaaliluotonotuksen" korkojen vähennysoikeuden leikkaamisella.

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

Todettakoon lisäksi, että korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamista koskevan 13 artiklan 4 kohdassa mainittu "standalone company", joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja joka ei ole etuyhteyssuhteessa muihin yrityksiin, voi vähentää korkomenonsa rajoituksetta. Osaltaan myös tämä rajaus tukee edellä esitettyä käsitystä vain etuyhteyssuottojen korkomenojen leikkaamistarpeesta.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja – velat

Assets and liabilities held for trading on kuvattu IAS39 määritelmän kautta. IFRS9 astuu voimaan vuonna 2018, jonka jälkeen trading-salkkua ei enää sellaisenaan ole. Olisi yksinkertaisinta, jos CCTB-säännökset viittaisivat soveltuvin osin suoraan IFRS-kirjanpitoperiaatteisiin. Hallinnollisesti tämä olisi alan toimijoille hyvä käytäntö, kun verotusta varten ei tarvitsisi ylläpitää täysin erillistä, eri periaattein koostettua tuloksen laskentaa. Tällä kohden, kuten muissakin suhteissa on huomattava, että kaikki suoraan ja pelkästään direktiivissä säännellyt asiointilat ovat jälkikäteen muutettavissa ainoastaan hyvin raskaan, kaikkien jäsenmaiden suostumuksen vaativan prosessin kautta.

Lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt

Suomalainen lakisääteinen eläkevakuutustoiminta poikkeaa monissa suhteissa olennaisesti yhteisön alueella voimassa olevista eläkejärjestelmistä. Tämän vuoksi näiden yhtiöiden verotuksellinen asema olisi paikallaan hahmottaa erityisen huolellisesti mahdollisesti voimaan tulevassa uudessa järjestelmässä.

Yksittäisenä kysymyksenä tulisi erityisesti tutkia osittamattoman lisävakuutusvastuun asema. Direktiiviehdotuksessa vähennyskelpoiseksi nimetään kansallista lainsäädäntöämme vastaavasti vastuuelka (käännöksessä "tekniset varaukset"). Elinkeinoverolaissa vastuuelkaa koskevat säännökset on sijoitettu menon ja menetyksen vähennyskelpoisuutta koskevaan 2 lukuun, kun taas osittamatonta lisävakuutusvastuuta säännellään vähennyskelpoisia varauksia koskevassa 4 luvussa. Vakuutuslainsäädännössä osittamaton lisävakuutusvastuu luetaan osaksi vastuuelkaa. Elinkeinoverolaissa omaksuttu kategoriointi huomioon ottaen tulisi voida varmistua siitä, että kyseisen käsitteen katsotaan sisältyvän direktiiviehdotuksen 28 artiklan mukaiseen vastuuelkakäsitteeseen.

Käytännön toteutus

Mahdollinen siirtymä toisaalta nyt ehdotettavaan verojärjestelmään ja toisaalta nykyisten kansallisten säännösten soveltaminen rinnakkain saattaa muodostua haastavaksi. Erityisen merkille pantavaa on, että eri kansallisten viranomaisten tulkintakäytännöt olisi saatava mahdollisimman yhdenmukaisiksi. Onhan selkeästi todettavissa, että nykyäänkin direktiivillä harmonisoidun arvonlisäverotuksen soveltamisessa on tullut esiin joissakin tilanteissa havaittavia kansallisia eroavaisuuksia.

Yhteisen yhdistetyn yhteisöveropohjan jakaminen ("jakoavain"), CCCTB

Ehdotuksen mukaisina jakoperusteina tultaisiin käyttämään myyntiä, työvoimaa ja omaisuuseriä. Rahoitus- ja vakuutusalan omaisuuseriä ja myyntiä koskisivat muista elinkeinonharjoittajista poikkeavat jakotekijät. Tältä osin todettakoon erikseen, että

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

omaisuuserien vaikutuksen lukitseminen ryhmän jäseneksi tulemisen hetkeen ei ajan kuluessa voi johtaa oikeaan lopputulokseen. Tällä kohden olisi tilanteen muuttuessa voitava tehdä sitä vastaavia täsmennyksiä.

Periaate, jonka mukaan voitot olisi verotettava siellä, missä ne ovat syntyneet, on lähtökohtaisesti kannatettava. Kyseenalaista kuitenkin on, voidaanko tähän päämäärään päästä valitun jakoavaimen kautta. Jakoperusteet voivat vääristyä oikeudenmukaista asiantilaa vastaamattomiksi joko tietoisien toiminnan tai vallitsevien olosuhteiden johdosta. Merkittäviä vääristymiä saattaa aiheutua esimerkiksi työvoiman kohdalla eri kulttuureissa vallitsevan merkittävän tehokkuusvaihtelun johdosta. Jakotekijöiden allokointi alhaisen verokannan valtioihin spekulatiivisesti tulisi niin ikään voida poissulkea. Aineettomien omaisuuserien jättäminen omaisuuserien ulkopuolelle saattaa myös osaltaan muodostua erittäin merkittäväksi tekijäksi verotulojen jakamisen näkökulmasta.

Sales by destination-periaate voi joissakin tilanteissa johtaa hyvin vakaviin asiantilan vastaamattomuutta johtaviin lopputuloksiin valtioiden välisessä tulojen jakamisessa. Rahoituspalvelujen (esim. corporate finance-palvelut) osalta niitä myytäessä tilanne voi olla esimerkiksi se, että niitä tuotetaan Suomesta Ruotsissa olevalle asiakkaalle. On täysin mahdollista, että Ruotsissa sijaitsevat konserniyhtiöt eivät harjoita kyseistä liiketoimintaa eivätkä voisi myydä kyseistä palvelua. Oikeaa lopputulosta ei tällöin vastaa se, että myynti luettaisiin Ruotsissa sijaitsevan konserniyhtiön tai sivuliikkeen myynniksi kerryttäen verotuloja Ruotsissa. Vastaavasti vakuutusyhtiöiden osalta todetaan ehdotuksessa 38 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa, että ”vakuutuspalvelu on katsottava suoritetun vakuutuksenottajan jäsenvaltiossa”. Tämä tarkoittaa sitä, että vapaan tarjonnan periaatteen pohjalta Suomesta ulkomaiselle vakuutuksenottajalle myyty palvelu katsotaan kuuluvan kyseisen valtion konserniyhtiön tai sivuliikkeen jakotekijään, tai niiden puuttuessa jaetaan kaikkien konsernin maiden kesken. Tämä ei kuvasta eikä vastaa missään määrin sitä, missä maassa arvo on tosiasiallisesti tuotettu. Lisäksi prosessin hallinta tuottaa verovelvolliskonserneille paljon vaikeasti koordinoitavaa lisätyötä.

Muiden elinkeinonharjoittajien kohdalla mainittu periaate voi niin ikään johtaa erittäin merkittäviin vääristymiin. Kyseenalaista myös on, kuinka menestykselliseen lopputulokseen voidaan asiassa päästä 29 artiklan suojalausekkeen kautta.

Jakoavaimen vaikutusten hahmotus kansalliseen verokertymään on erittäin haasteellinen tehtävä ja vaatii perinpohjaista analyysiä. Pahimmillaan uudistuksen mahdollisen voimaan astumisen lopputulos voi olla merkittäväkin verotuottojen kansallinen pienentyminen. Tällöin luonnollisesti huoleksi nousee se, miten ja keiden veronmaksajien kannettavaksi alenema jää.

Riitojenratkaisumekanismi

Järjestelmä on erittäin tarpeellinen ja kannatettava. Alustavasti vaikuttaisi myös siltä, että pyrkimyksenä on päästä mahdollisimman joutuinaan prosessiin, mikä on kaikkien osapuolten etu. Toimiakseen mekanismi tulee vaatimaan suhteellisen runsaasti resursseja ja lopullisia vastauksia sen soveltuvuudesta eri käytännön tilanteisiin saataneen vasta pidemmän ajan tarkastelun kautta.

FKI | Finanssialan Keskusliitto
FFI | Federation of Finnish Financial Services

Lausunto

6 (6)

17.11.2016

Jormalainen Jouko,
Redsven Mona

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Lea Mäntyniemi
johtaja